

Preek over Ruth 3,10-4,10 – Liefde is de vervulling van Gods wet

Orde van dienst

Voorzang: Psalm 93, 1 en 2
Votum en Groet
Zingen: Psalm 93, 3 en 4
Lezing van de wet of vermaning uit het Nieuwe Testament
Zingen: Gezang 360, 1 en 3
Gebed om het licht van de Geest
Lezen: Ruth 3,10-4,10 en Romeinen 13,8-14
Zingen: Psalm 119, 21 en 22
Verkondiging van Ruth 3,10-4,10
Zingen: Gezang 481, 1. 3 en 4
Collecte
Zingen: Gezang 460, 1 en 2
Zegen

Gemeente van onze Heer Jezus Christus!
Vanmiddag twee onderdelen uit het verhaal van Boaz en Ruth.
Allereerst nog eens weer de nachtelijke ontmoeting op de dorsvloer.
En daarna de rechtszitting in de poort van Bethlehem de volgende dag.

Maar beide gebeurtenissen kunnen zomaar verkeerd worden beoordeeld.
Zoals ik vorige week al zei, die nachtelijke ontmoeting wordt al gauw miskend als een romantisch liefdesverhaal met pikante trekjes.
Maar de opwinding lijkt gauw verdwenen als in het ochtendgrauwen de juristerij om de hoek komt kijken.
Al dat gedoe met regels en bepalingen – het stof van mufte wetboeken kriebelt je in je neus!

Maar noch het één, noch het ander is waar.
Want in de gebeurtenis van c. 3 is de romantiek ver te zoeken.
En de rechtshandeling van c. 4 is verre van droog en saai.
Integendeel, als ergens het leven warm tintelt, dan in wat daar verteld wordt.

Laten we eerst nog eens kijken naar wat die nacht gebeurd is.
Ruths poging om de vrouw van Boaz te worden.
We zagen vorige week, dat was niet zozeer uit liefde voor Boaz, maar veel meer voor Naomi.
Ruth wil Naomi dienen in háár verlangen naar nageslacht voor Elimelech.
Ruth ging beslist niet naar Boaz omdat ze smoorverliefd op hem was.
Ze ging voor Naomi.
Ze ging voor de zaak van God.
Daaraan maakte ze haar eigen toekomst, haar eigen levenslot ondergeschikt.

En Boaz voelt ook heel goed aan hoe Ruth een óffer brengt.
Bescheiden geeft hij toe (3,10) dat een huwelijk met hem voor Ruth echt niet zo aantrekkelijk is.
Hij mag dan rijk zijn.
Maar voor zo'n jonge meid als Ruth is hij toch maar een ouwe vent.
Het was logischer geweest als ze had geprobeerd een jonge knul het hoofd gek te maken.

Maar nee, ze verloochent zichzelf en komt naar Boaz.
Daarmee heeft ze haar liefde bewezen voor God en zijn volk.
En daarvoor wenst hij haar Gods zegen toe.
Gezegend moogt gij zijn door de HEERE, mijn dochter...
Nu, inderdaad, Ruth is ook een gezegende onder de vrouwen.
En gezegend zal zijn de vrucht van haar schoot.

Ja, Boaz voelt zich vereerd met Ruths aanzoek.
Prachtig is dat!
Hij heeft niet het idee, dat hij de straatarme Moabietische een gunst verléént.
Nee, het is alsof hij van haar een gunst ontvángt!
Hij is haar maar wat graag ter wille.

Alleen, er is een 'maar' bij.

Boaz is nl. niet de enige en zelfs niet de eerste die als losser in aanmerking komt.

Er is een losser, nader dan hij.

Als die Elimelechs land zou willen kopen en Ruth zou willen trouwen, dan heeft die ander er meer recht op.

Maar, belooft Boaz, daar zal hij zo snel mogelijk werk van maken.

Ruth kan gerust zijn, óf die andere losser óf Boaz zal met haar trouwen.

Nu, dat is dan mooi geregeld, niet?

Het komt hoe dan ook in orde.

Maar probeert u zich eens in te denken wat dit voor Ruth betekent!

Heeft ze zich er op ingesteld met de oudere Boaz zal trouwen, en dan moet ze plotseling rekening houden met de mogelijkheid dat haar bruidegom nog weer een ander is!

Iemand die zich tot nog toe nog nauwelijks om haar en Naomi bekommerd heeft.

Was het niet te begrijpen geweest als Ruth gezegd had:

Nou, nee, Boaz!

Dan maar liever niet.

Dat vind ik toch wat teveel gevraagd!

Maar Ruth zegt geen woord.

Ze blijft standvastig op de weg die Gods gebod haar wijst.

Is er een losser met meer rechten dan Boaz, dan trouwt ze met hem als God dat zo voorschrijft.

Ze blijft volharden in de houding van Maria: *Zie, de dienstmaagd van de Heer; mij geschiede naar uw woord.*

Voor Ruth is het belangrijkste dat Naomis verlangen wordt vervuld.

Verder valt er van die nacht op de dorsvloer weinig te vertellen.

Maar juist dat weinige is zo veelzeggend.

Het was immers een tijd waarin het met de seksuele moraal bar slecht gesteld was.

Daar vertelt het boek Richteren ons meer dan genoeg over.

Maar Boaz, de nakomeling van de hoer Rachab, en Ruth, de Moabietische, die van jongs af is opgevoed in de on-
tucht van de tuchteloze dienst aan Kamos – zij houden hun hartstochten in toom.

Boaz laat zich niet verleiden tot misbruik van Ruths weerloosheid.

Hij doet integendeel alles om haar eer en goede naam zuiver te houden.

Hij stuurt haar niet midden in de nacht naar huis.

Dat is te gevaarlijk.

Want de poort van de stad gaat pas tegen de morgen weer open.

Maar ze moet ook niet wachten tot het helemaal licht is.

Het is beter dat niemand van haar bezoek aan de dorsvloer afweet.

Daar komen maar al te gauw praatjes van.

En dat zou het verzoek aan de andere losser wel eens minder aannemelijk kunnen maken.

Zo rept Ruth zich in alle vroegte weer naar de stad, naar haar schoonmoeder.

Wat zal Naomi vol spanning naar Ruths terugkeer hebben uitgekeken!

Ze hangt aan haar lippen als ze alles vertelt.

En moet u eens kijken, moeder, wat Boaz mij weer heeft meegegeven: zoveel gerst!

Want, zei hij, je moet niet met lege handen bij je schoonmoeder komen.

Niet met lege handen.

Zal Naomi bij deze woorden misschien ook hebben gedacht aan haar eigen bittere woorden tot de vrouwen van Bethlehem, die haar beklagden om haar lot?

Vol ben ik heengegaan, maar leeg heeft mij de HEERE doen terugkeren, had ze toen geklaagd (1,21).

Nu mag ze ondervinden hoe de goedheid van de HEERE haar lege handen vult.

Ja, niet met brood alleen, maar ook met nieuwe toekomstverwachting.

God is bezig de bitterheid uit haar leven weg te doen.

Haar zaak is bij Boaz in goede handen.

En zo is het.

Terwijl de beide vrouwen nog honderd uit praten over wat er die nacht allemaal gebeurd en gezegd is, is Boaz al bezig zijn plannen uit te voeren om Ruth en Naomi te helpen aan hun recht.

Hij maakt er onmiddellijk werk van.

Hij wacht nog geen dag!
Wat een trouw en wat een ijver!

Ja, toch kan de houding van Boaz wel vragen oproepen.
Want waarom schakelt hij de nadere lossen eigenlijk in?
Ziet hij toch eigenlijk niet zoveel in een huwelijk met Ruth?
Nee, uit alles blijkt dat Boaz zich tot Ruth voelt aangetrokken.
Hij bewondert en waardeert haar.
Alleen, Boaz weet dat hij nog geen recht heeft op haar.
Er is een ander die, in het kader van Gods wetten, eerder in aanmerking komt.
En wat doet Boaz dan?
Hij gaat zelf die ander aan zijn recht herinneren.

Maar is dat dan niet stom?
Snijdt Boaz zichzelf niet in de vingers?
Moet het recht dan zozeer zijn loop hebben, dat het geluk van twee mensen daardoor verstoord kan worden?

Tallozen zullen vandaag Boaz voor gek verklaren.
Twee mensen gaan b.v. van elkaar houden.
De één is echter al getrouwd.
Maar in dat huwelijk is de liefde al tijden zoek.
Of de ander zit al jaren in een psychiatrische inrichting.
En moet dan dat officiële huwelijk maar niet wijken voor de liefde?
Die instelling van het huwelijk mag dan toch geen sta-in-de-weg zijn voor het intense geluk dat twee mensen in elkaar vinden?
God wil toch zeker het geluk voor zijn kinderen?

Maar Boaz redeneert anders.
Gods wetten zijn bedoeld om het leven mogelijk te maken.
Niet om het dood te knijpen.
Het leven wordt alleen gevonden binnen de ruimte van de bepalingen van Gods wet.

Wel, denkt Boaz, Gods wetten beloven leven, niet alleen aan mij, maar ook aan de ander.
Boaz gunt die andere lossen het voorrecht – want zo ziet Boaz het zelf! – een hulpbehoevende weduwe te steunen en zich daarmee zo'n deugdzame vrouw als Ruth te verwerven.
Boaz zelf zou niets liever willen.
Nu, waarom zou die ander niet hetzelfde willen?
En nu biedt Boaz hem daartoe de volle gelegenheid.
Ook al ontnemt hem dit zelf de kans op een huwelijk met Ruth.

Boaz belegt een bijeenkomst in de poort.
Daar voltrokken zich in het oude Israël alle belangrijke en officiële gebeurtenissen.
En daar spreekt Boaz met de lossen in aanwezigheid van tien getuigen.
En uit 4,11 kunnen we opmaken, dat er al gauw een hele kring van Bethlehemieten omheen kwam staan of zitten.

Namens Naomi deelt Boaz mee dat ze het land van Elimelech verkopen wil, omdat ze geld nodig heeft.
Als de andere lossen het land niet koopt, koopt Boaz het.
Dan blijft het in elk geval in de familie.

Maar de ander gaat akkoord.
Met een zeker pathos verklaart hij plechtig: *Ik zal lossen!*
Hij is bereid Gods goede wet na te leven.

Prachtig, zegt Boaz.
Maar daar komt dan nog iets bij.
In de koop is mee begrepen de jonge weduwe van Machlon, de zoon van Elimelech.
Naomi heeft bedongen dat degene die de akker koopt zal trouwen met Ruth.
En de zoon uit dat huwelijk moet later de eigenaar zijn van de akker.
Zo zal de naam van Elimelech blijven voortleven op het voorvaderlijk erfdeel.

O, maar dat verandert de zaak.

Zo ziet de ander in de koop geen heil!

Dat is immers geld uitgeven voor een ander, voor de eventuele zoon van Ruth.

Maar dat is niet zakelijk meer.

En even vlot als hij zonet op Boaz' voorstel inging, trekt hij zich nu weer terug.

Dan laat hij de eer aan Boaz.

De man trekt zijn schoen uit en overhandigt die aan Boaz.

Met dit ritueel draagt hij zijn eigendomsrecht aan Boaz over.

Hij zegt a.h.w. tegen Boaz: *Hier, ga jij dan maar in mijn schoenen staan.*

Onder het beding van een huwelijk met Ruth zal ik die akker niet betreden.

Wat moeten we eigenlijk van die nadere lossen denken?

Nu, je kunt hem niet beschuldigen van overtreding van de wet.

Hij had het volste recht om de door Boaz gestelde voorwaarde niet te aanvaarden.

Geen wet die hem daartoe verplichtte.

Hij was toch niet Ruths zwager?

Alleen de broer van de gestorvene was wettelijk verplicht de weduwe te trouwen en voor nageslacht te zorgen.

Nee, volgens de letter van de wet kon niemand hem ook maar iets maken.

Maar, broeders en zusters, is het juist niet deze vorm van wetshandhaving die de wereld van het recht zo stoffig en droog maakt, zo saai en dood?

Waar de wet zó wordt nageleefd wordt het leven doodgeknepen.

Dan wordt de wet gehoorzaamd naar de letter, maar allerminst naar de bedoeling.

Immers, wat was de zin van het losserschap?

Dat het erfdeel dat God ooit gegeven had tot in verre toekomst in het bezit van de familie zou blijven.

Maar kon de lossen dan niet begrijpen dat hij er dan met de koop van Elimelechs land alleen beslist nog niet was?

Waarom zul je het erfdeel voor een familie bewaren als er geen familie is om het erfdeel te bezitten?

Nee, het is zeker niet naar de letter van de wet, als Boaz aan de lossing van de akker als voorwaarde het huwelijk met Ruth verbindt.

Maar het is wel in de geest van de wet.

De nadere lossen legt de wet uit naar zichzelf toe.

Als hij er beter van kan worden, wil hij de wet best nakomen en voordeel genieten van de voorrechten die de wet hem biedt.

Maar zodra er van verplichtingen sprake is trekt hij zich terug.

Nogmaals, zonder ook maar één regel uitdrukkelijk te overtreden.

Maar daarmee laat hij wel blijken geen gevoel te hebben voor de bedoeling van Gods wetten.

Hij heeft totaal niet begrepen dat die wetten alleen vervuld worden door de liefde.

Al Gods wetten zijn a.h.w. grenzen rondom het terrein van het leven, van de liefde.

Overschrijd je die grenzen, glip je tussen de palen door, dan val je buiten het toelaatbare.

Nu kun je zeggen: *Goed, dan ga ik zo ver mogelijk tot het uiterste.*

Maar zo, dat ik nog net binnen de perken blijf.

Dan blijf je rondhangen bij de grens.

Dat is de houding van de nadere lossen.

Hij overtreedt geen wet, hij overschrijdt geen grens.

Maar aan het werkelijke leven komt hij bij lange na niet toe.

Want dat werkelijke leven, het leven in liefde is te vinden, wanneer je je van de grenzen zo ver mogelijk naar binnen toe beweegt.

Nu, zijn gedrag steekt wel schril af bij dat van Boaz.

Boaz had zich nog gemakkelijker van zijn verplichting om met Ruth te trouwen kunnen afmaken.

Die ander was immers nader dan hij?

Maar Boaz is vervuld met liefde voor Naomi en Ruth.

En hij denkt er niet over die liefde te laten doden door de letter van de wet.

Wat een genot is het om te zien hoe Boaz' liefde overvloedig is in helder inzicht en fijngevoeligheid om te onderscheiden waarop het aankomt.

De diepste inhoud van de wet is de eis der liefde.

Maar daarom kan de wet eigenlijk ook alleen maar worden vervuld door iemand, die gedreven wordt door de liefde tot God en zijn naaste.

Boaz zegt niet: *Met hoe weinig kan ik toe?*

Maar: *Wat kan ik doen om Gods eis zoveel mogelijk na te komen.*

Zijn royale, werkelijk koninklijke houding, steekt scherp af tegenover de kleingeestige benepenheid van mr. X.

Tussen twee haakjes: het is opvallend dat de schrijver zijn naam totaal verzwijgt.

Is dat om hem te sparen?

Of vindt hij die naam het vermelden niet waard?

Omdat hij zelf zich niet inspande om de naam van Elimelech in leven te houden?

Hoe dan ook, terwijl meneer Dinges duidelijk bang is zichzelf te benadelen, wekt Boaz de indruk alsof hij een aanzienlijke rijkdom in handen krijgt.

Moet je horen wat hij zegt: *Ál wat Elimelech heeft toebehoord en ál wat Chiljon en Machlon heeft toebehoord, koop ik uit de hand van Naomi; en óók nog Ruth, de Moabietische, verwerf ik mij tot vrouw.*

Alsof Boaz er alleen maar beter van wordt.

Het kan niet op!

Laat mr. X in deze koop en in dit huwelijk geen heil zien, Boaz wel.

Misschien heeft meneer Dinges wel zijn schouders opgehaald.

Wat een poeha!

Het ontbreekt Boaz toch wel aan zakelijkheid!

Hij weet dat $2 \times 2 = 4$ en dat je deel kleiner wordt als je het onder meerderen verdelen moet.

Boaz weet niet waar hij aan begint.

Inderdaad, dat heeft Boaz zeker niet geweten.

Anders zou je achteraf nog kunnen zeggen, dat hij het er om gedaan heeft.

Dat hij het er om gedaan heeft om grondlegger te zijn van het koningshuis van David en om voorvader te worden van Jezus Christus.

Maar Boaz heeft niet geweten dat het daarop uit zou lopen.

Zoveel heil had zelfs hij niet in zijn huwelijk met Ruth gezien.

In Boaz wordt heel Israël gezegend, ja zelfs heel de wereld.

Mr. X is hoogstens toeschouwer geweest van het geluk en de vrede, die het deel waren van Boaz en Ruth.

En had hij in de toekomst kunnen kijken, dan had hij misschien wel het veelgehoorde woord gesproken: *Ja, als ik dát geweten had!*

Kijk, broeders en zusters, daar hebt u nu het fiasco van de mens met de nuchtere zin voor de werkelijkheid.

De mens van $2 \times 2 = 4$.

Die loopt vast omdat hij geen oog heeft voor een hogere werkelijkheid.

Omdat hij geen vertrouwen heeft in dat wat een mens boven alles te zoeken heeft: het Koninkrijk van God.

Scherper dan hier kan in klein bestek de tegenstelling tussen de twee levenshoudingen, die t.a.v. de wet en zo t.o.v. God mogelijk zijn, haast niet worden getekend.

En dan te bedenken dat dit alles gebeurde in de dagen dat de richters richtten.

Toen ieder deed wat goed was in eigen ogen en er geen koning was in Israël.

Een tijd van verworping en grote verdorvenheid en verkrachting van het recht.

Door zijn optreden wentelt Boaz een smaad van Israël af.

Hij zorgt voor een heerlijke variatie op dat mismooide thema: *Een koning was er wel niet in Israël, maar God had toch nog trouwe kinderen die er op uit waren zijn wil met liefde en blijdschap te volbrengen.*

En zo is Boaz duidelijk een type, een voorbeeld van Jezus Christus.

Toen immers het menselijk geslacht na zijn afval van God in hopeloze toestand verkeerde, was alleen Jezus Christus, net als Boaz in de richtertijd, nee, meer nog dan hij in staat om de hoge eisen van Gods wetten te vervullen uit heilige liefde.

En zo heeft Hij de mensheid uit de val kunnen oprichten en behouden om ons een nieuwe toekomst te geven.

En zoals door Boaz, de lossen, de naam en plaats van Elimelech en zijn geslacht in Israël bewaard bleef, zo herstelt Christus de naam van de zijnen in eeuwigheid en geeft Hij hun een eeuwig erfdeel.

En zo naderen we hier het hoogtepunt van het boek.

Want het wordt steeds duidelijker zichtbaar wordt (wat we uiteraard al die tijd heus wel geweten hebben) dat God

Ruth bestemde voor Boaz en Boaz voor Ruth.

En dat alles om zo te komen tot de geboorte van Christus, de genade Gods, die verschenen is om heil te brengen aan alle mensen.

AMEN.